

γάδων, πρὸς βρόθειαν τῶν ὁποίων οἱ Πελοποννήσιοι εἶχον πέμψει ἐξήκοντα τριήρεις νὰ μεταβῶσιν εἰς Πύλον καὶ ἀνακτήσωσιν αὐτήν. (425 Π. Χ.) (1).

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Πελοποννησιακῶν τριηρῶν, ὁ Εὐρυμέδων καὶ Σοφοκλῆς προσωρμίσθησαν εἰς Κέρκυραν καὶ συνενωθέντες μετὰ τοὺς ἐν τῇ πόλει Κερκυραίους, ἐξεστράτευσαν κατὰ τῶν πολεμίων, τοποθετημένων ἐν τῷ ὄρει Ἰστώνῃ. Προσβαλόντες δὲ τὸ τεῖχος ἤχμαλῶτισαν ἅπαντας τοὺς ἐν τῷ τείχῃ, οὓς μετέφερον εἰς τὴν νῆσον Πτυχίαν, ὑπὸ τὸν ὄρον ὅτι ἡ συνθήκη ἤθελε θεωρεῖται λελυμένη εἰς τὴν ἐξ αὐτῶν ἤθελε δραπετεύσει. Ἀλλὰ φοβούμενοι οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ δήμου μήπως οἱ Ἀθηναῖοι χαρίσωσιν εἰς τοὺς αἰχμαλώτους τὴν ζωὴν, ἔκαμον χρῆσιν τῆς ἐξῆς ἀπάτης. Πέμπουσιν εἰς τὴν νῆσον τινὰς ἐκ τῶν ὀλίγων φίλων τῶν ὅπως τοὺς καταπέισωσι ν' ἀναχωρήσωσι μετὰ τὸ ἐπὶ τούτῳ ἐτοιμασθῆναι πλοῖον, καθότι οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον σκοπὸν νὰ τοὺς παραδώσωσιν εἰς τὸν λαόν. Πεισθέντες τινὲς ἐκ τῶν ἐν τῇ νήσῳ εἰς τὴν πρότασιν ταύτην, ἐπεβιβάσθησαν εἰς τὸ πλοῖον, ἀλλὰ πάραυτα συνελήφθησαν, ὡς διαλυθέντων τῶν σπονδῶν, καὶ παρεδόθησαν ἅπαντες εἰς τὸν λαόν, ὅστις τοὺς καθεῖρξεν εἰς ἓν μέγα οἶκημα, ἐξάγων δὲ ἀνὰ εἰκοσιν ἐφόρνευεν αὐτούς.

Μαθόντες οἱ ἐν τῷ οἰκήματι τὴν τύχην τῶν ἐξεληθόντων, διεδήλωσαν ὅτι ἤθελον ἐμποδίσει οἰονδήποτε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὰ ἐντός. Τοῦτο ἀκούσας ὁ λαὸς ἀνέβη ἐπὶ τῆς ὀροφῆς τοῦ οἰκήματος, καὶ ἀφαιρέσας τὰς κεράμους ἔρριπτε κατ' αὐτῶν βέλη. Διαρκούσης τῆς νυκτὸς ἅπαντες ἐφονεύθησαν καὶ τὴν ἐπαύριον τεθέντα σταυροῖδῳ τὰ πτώματα ἐπὶ ἀμαξῶν, μετεφέρθησαν ἔξω τῆς πόλεως. (2).

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΤΟΜΠΡΟΣ.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ.

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ ΑΡΙΟΣΤΟΣ.

Ὁ διάσημος οὗτος Ἰταλὸς ποιητὴς ἐγεννήθη ἐν τῇ ἀκροπόλει τοῦ Ριγίου τῇ 8 Σεπτεμβρίου 1474 ἐκ γονέων εὐγενῶν καταγομένων ἐκ Φεβράρας. Ἡ οἰκογένειά του κατεῖχεν ἔκπαλαι τὰ πρῶτιστα

ἀξιώματα ἐν τῇ αὐλῇ τῆς Φεβράρας, ὁ δὲ πατὴρ του Νικόλαος ἔφερε τίτλον κόμητος καὶ ἱππότου, καὶ πολλάκις ἀπεστάλη ὡς πρέσβυς πρὸς τὸν Πάπαν, πρὸς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Γερμανίας καὶ πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Γαλλίας.

Ἡ μήτηρ αὐτοῦ Δαρία Μαλακούτση ἐγέννησε δέκα τέκνα, πέντε ἄρρενα καὶ πέντε θήλεα, ἐξ ὧν ὁ Ἀρίστος ἦν ὁ πρεσβύτερος. Παιδίον δ' ἔτι δὲ συνέθετε χάριν παιδιᾶς δράματα, ἐν τῶν ὁποίων *Πύραμος* καὶ *Θίσβη* καλούμενον παρέστηκε μετὰ τῶν ἀδελφῶν του· ἀλλ' ὁ πατὴρ του ἐλάχιστα κέρδι ἐλπίζων ἐκ τῆς φιλολογίας, ἠνάγκασε τὸν υἱόν του νὰ ἐπιδοθῇ εἰς τὴν μελέτην τῶν νόμων, μετὰ πενταετῇ ὁμῶς δοκιμασίαν, βλέπων ὅτι ἀπέδεικτον ἐπὶ ματαίῳ αἱ συμβουλαὶ του, ἐπέτρεψεν αὐτῷ ν' ἀφοσιωθῇ ἐλευθέρως εἰς τὰ φιλογικὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα ὁ νέος Ἀρίστος οὐδέποτε ἐπαύσατο καλλιεργῶν ἐν τῷ κρυπτῷ.

Εἰσῆλθε δὲ εἰς τὸ στάδιον τῶν γραμμάτων διὰ τῆς δημοσιεύσεως συγγράμματος πραγματευομένου περὶ τῆς ὑπὸ τῶν γονέων ἐλευθέρως ἀγωγῆς τῶν τέκνων, ὁρμηθεὶς, φαίνεται, εἰς τὸ θέμα τοῦτο ἐκ τοῦ ἰδίου παθήματος. Διδαχθεὶς κατόπιν ὑπὸ Γρηγορίου τοῦ Σπολέτου τὰ Ἑλληνικὰ καὶ Λατινικὰ γράμματα καὶ ἐμπνευσθεὶς ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ Πλαύτου καὶ Τερεντίου, συνέγραψε τὰς δύο κωμωδίας *la Cassaria* καὶ *i Suppositi*, περὶ ὧν λέγουσιν ὅτι ἡμέραν τινα, σφοδρῶς ἐπιπληττόμενος ὁ Ἀρίστος ὑπὸ τοῦ πατρὸς του, ἀντὶ νὰ δικαιολογηθῇ, ἤκουε προσεκτικῶς τὰς ὀργίλους φράσεις τοῦ πατρὸς του καὶ παρετήρει τὰς χειρονομίας διὰ νὰ τὰς ἀπομιμηθῇ κατόπιν εἰς μίαν τῶν κωμωδιῶν του, ἔνθα περιέγραφε παραπλησίαν τινα σκηνήν.

Ἐν τούτοις ὁ θάνατος ἀφαρπάσας τὸν γέροντα Νικόλαον ἐπέβαλεν εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ καθήκοντα πατρικῆς κληρονομίας ἀπέναντι τῶν ἀδελφῶν του, μεθ' ὧν ἐμερίσατο τὴν μετρίαν κληρονομίαν, ἥτις ἐκ τῶν πολλῶν ὑποδιαίρέσεων κατέστη ἀνεπαρκὴς εἰς ἓνα ἕκαστον τῶν ἀδελφῶν. Τοιαῦται δὲ καὶ τοσαῦται φροντίδες δὲν τῷ ἐπέτρεπον, ἐννοεῖται, νὰ καταγίνηται, ὡς ἄλλοτε, εἰς τὸ ποθητὸν αὐτοῦ ἔργον, διὸ καὶ παραπονεῖται εἰς ἓν τῶν ποιημάτων του κατὰ τῆς πενιχρότητος τῆς πατρικῆς περιουσίας, λέγων ὅτι οὐδέποτε ὁ Ἑρμῆς ὑπῆρξε φίλος τῆς οἰκογενείας του.

«Nè mai fu troppo à miei Mercurio amico».

Οὐχ ἥττον δὲν ἀπεθάρρυνθη, ἀλλὰ μετ' ἑσού ζήλου ἐφρόντισεν ὥστε καὶ τὰς ἀδελφάς του

(1) Θεουκδ. Βιβλ. Δ'. παρ. 2, 3, 8. — (2) Θεουκδ. Βιβλ. Δ' παρ. 46, 47, 48.

ὕπανδρευσεν καὶ τοὺς ἀδελφούς του πρεπόντως ἐξεπαίδευσεν. Τὸ δὲ περιεργότερον εἶναι, ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην συνέθεσε τὰ πλεῖστα λυρικά αὐτοῦ ποιήματα, Ἰταλιστί τε καὶ Ἀλτινιστί, δι' ὧν ἐγένετο γνωστός καὶ εἰς τὸν καρδινάλιον Ἰππόλυτον Δ' Ἔστ, ὅστις ἐγκαυχόμενος ὅτι εἶναι προστάτης τῶν μουσῶν προσέλαβε τὸν Ἀρίστον εἰς τὴν αὐλὴν του καὶ τὸν διετήρησε δέκα καὶ ἑπτὰ ἔτη.

Καθ' ἣν δ' ἐποχὴν οἱ Ἕνετοὶ ἐκίνησαν πόλεμον κατὰ τοῦ δουκὸς Ἀλφόνσου Δ' Ἔστ, ἀδελφοῦ τοῦ Ἰππολύτου, ὁ Ἀρίστος ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ πρίγκηπος τούτου πρὸς τὸν πάπαν Ἰούλιον Β' διὰ νὰ λάβῃ παρ' αὐτοῦ χρήματα. Ἄν δὲ καὶ εὔρε τὴν ποντίφηκα κἀκίστα προδιατεθειμένον κατὰ τοῦ δουκὸς, κατάρθωσε μ' ὅλα ταῦτα νὰ τὸν καταπραύνη δι' ἐπιδείξιον ἐπιχειρημάτων καὶ καταπειστικῶν λόγων. Ὅθεν ὁ Ἀλφόνσος καταγοητευθεὶς ἀπέστειλεν αὐτὸν καὶ ἐκ δευτέρου πρὸς τὸν Ἰούλιον μετὰ τὴν ἐν Ραβέννη μάχην. Εἰς τοιοῦτον ὅμως βαθμὸν εἶχε προβῇ τότε ἡ ὀργὴ τοῦ πάπα, ὥστε ὁ Ἀρίστος ἐκρίνεν ἐπ' ἀνάγκης ν' ἀπέλθῃ τὸ ταχύτερον ἵνα μὴ ἐκθῇ εἰς κίνδυνον τὴν ἰδίαν ζωὴν. Καὶ ὁ μὲν Ἰούλιος Β' ἐπετέθη κατὰ τοῦ δουκὸς, ποιήσας χρῆσιν κοσμικῶν ἅμα καὶ πνευματικῶν ὄπλων, διὰ στρατοῦ δηλαδὴ καὶ ἀφορισμῶν, ὁ δὲ Ἀρίστος ἐξ ἄλλου μέρους ἀπέδειξεν ὅτι ἐγίνωσκεν ὅχι μόνον νὰ συνθηκολογῇ ἀλλὰ καὶ νὰ μάχεται ὑπὲρ τοῦ κυρίου αὐτοῦ, διότι συμμασχὼν εἰς τινα παρὰ τὸν Πάππον συμπλοκὴν, συνετέλεσεν ὅσον οὐδεὶς ἄλλος εἰς τὴν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ νίκην.

Περὶ τὴν ἐποχὴν περίπου ἐκείνην ἤρξατο τὴν σύνταξιν τοῦ ποιήματος τοῦ ἐπιγραφομένου Ὁρλάνδος ὁ μαρινιώδης, Orlando furioso, καὶ ἐξηκολούθησεν αὐτὴν ἂν καὶ συνεχῶς διεκόπτετο ἐνεκα τῶν δεινῶν περιστάσεων, αἵτινες κατετάρατον τότε ὁλόκληρον τὴν Ἰταλίαν. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν τῷ ἐπῆλθε κατὰ νοῦν νὰ συντάξῃ ποίημα ἀρυόμενος τὸ θέμα ἐκ τῶν μεταξὺ Φιλίππου τοῦ ωραίου καὶ Ἐδουάρδου, βασιλέως τῆς Ἀγγλίας, πολέμων, κατόπιν ὅμως παρασυρθεὶς ὑπὸ τῆς ἐξημμένης αὐτοῦ φαντασίας, ἐλησμόνησε τὸ πρῶτον αὐτοῦ σχέδιον καὶ ἀπεφάσισε νὰ λάβῃ ὡς θέμα τοὺς ἔρωτας τοῦ Ὁρλάνδου, περὶ οὗ καὶ ὁ Μποζάρδος γράφας προηγουμένως ὀλίγα τινα ἐπροξένησε ζωηρὰν ἐντύπωσιν παρὰ τοῖς Ἰταλοῖς. Ἐν ἔτει τέλος 1516 ἐδημοσίευσεν ὁλόκληρον αὐτοῦ τὸ ποίημα, τὸ ὁποῖον, ἂν καὶ δὲν ἦτο ἀκόμη

τότε, ὅπως σήμερον διεσώθη εἰς ἡμᾶς τελειοποιημένον, ἔτυχεν ἐνθουσιώδους ὑποδοχῆς. Καὶ ὅμως λέγεται ὅτι ὁ καρδινάλιος Ἰππόλυτος περὶ τοῦ ἀριστουργήματος τούτου ἀπεφάνθη μετὰ περιφρονητικοῦ τινος μειδιάματος, ὅπερ, ἂν ἀληθεύῃ, οὐδὲν ἄλλο ἀποδεικνύει, εἰμὴ μεγάλην θρασύτητα καὶ βανδαλικὴν ἀμάθειαν.

Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ Ἀρίστος ἀπώλεσε τὴν εὐνοίαν τοῦ καρδινάλιου, διότι ἠρνήσατο νὰ συνοδεύσῃ αὐτὸν εἰς Οὐγγρίαν, καὶ μετέβη εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δουκὸς Ἀλφόνσου, ὅς τις τὸν ἐτίμα ἰδιαζόντως. Οὐχ ἥττον ὅμως ὁ πεφιλημένος δοῦξ τὸν ἀπεστέρησε μικρὰς συντάξεως τὴν ὁποίαν ἐλάβανεν ἀπὸ τῆς εἰσπράξεως ἐνός τινος φόρου, καταργήσας τὸν φόρον ἐκεῖνον, ἔχασε δὲ ταῦτοχρόνως καὶ προσδοφόρον τι κτήμα περιελθὼν αὐτῷ ἐκ κληρονομίας, μὴ θελήσας νὰ ἐναγάγῃ εἰς δίκην τὴν δουρικὴν κυβέρνησιν ἥτις διεφιλονεῖται αὐτῷ τὴν κυριότητα τοῦ κτήματος ὥστε τὰ εἰσοδήματα τοῦ ἀτυχοῦς ποιητοῦ περιωρίσθησαν εἰς ἐξ δουκάτα ἀνὰ ἑκάστον μῆνα! Δι' ὅ λέγουσιν, ὅτι ὁ Ἀρίστος ἐλέγχων τὴν ἀχαριστίαν τοῦ οἴκου τῶν Δ' Ἔστ, ἐχάραξε σύμβολον παριστῶν κυψέλην ἀφ' ἧς χωρικός ἀπεδίωκε τὰς μελίσσας διὰ φλεγόμενων ἀχύρων, ἵνα λάβῃ τὸ ἐν τῇ κυψέλῃ μέλι, ἐπιγράψας τὸ λόγιον «Ex bono malum» κακὸν ἀπὸ καλοῦ, καὶ εἰς τὴν θύραν δὲ τῆς οἰκίας του διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἐπέγραψε τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν

«Μικρὰ μὲν εἶναι, ἀλλ' ἀνάλογος πρὸς τὰς ἀνάγκας μου, ἐλευθέρᾳ πάσης ὑποχρεώσεως, οὐδέποτε μιανθεῖσα, καὶ διὰ μόνων τῶν ἰδρώτων τοῦ προσώπου μου εξαγορασθεῖσα.»

Ὁ Ἀρίστος εἶχε πολλοὺς φίλους, ἐν οἷς Ἀέοντα τὸν Ι', τὸν καρδινάλιον Βιβιέναν καὶ τὸν μαρκήτιον Βάξιον, οἵτινες περὶ πολλοῦ αὐτὸν ἐποιούνο καὶ ἐπροστάτευν. Τόσῳ τῶντι προσηγῆς καὶ συνδιαλλακτικὸς ἦτο μεθ' ὧν, ὥστε ἀποσταλεῖς ποτε ὑπὸ τοῦ δουκὸς Ἀλφόνσου ὡς ἔκτακτος διαιτητῆς εἰς τινα κωμόπολιν σπαραττομένην ὑπὸ φατριῶν καὶ ληστῶν, κατάρθωσεν ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ νὰ προσελκύσῃ τὰς συμπαθεῖς ἀπάντων τῶν κομμάτων καὶ νὰ εἰρηνοποιήσῃ τὸν τόπον.

Πλούτη οὐδέποτε ἀπέκτησεν ὁ Ἰταλὸς ποιητής, διότι ἦτο ἐντελὴς ἀφιλοκερδῆς, καὶ περὶ οὐδενὸς ἄλλου ἢ περὶ τῆς τέχνης αὐτοῦ ἐμερίμνα· τόσῳ δὲ ὑπερηγάπα τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ τὴν πατρίδα του, ὥστε οὐδὲ νὰ ἱερωθῇ οὐδὲ νὰ νυμφευθῇ ἠθέλησε, καὶ ἀπεποιήθη τὰς προσφοράς τοῦ

καρδιναλίου ἱππολύτου καὶ λέοντος τοῦ Ἰ', προτεινάντων αὐτῷ νὰ ἀφήσῃ τὴν πατρίδα καὶ νὰ μεταβῇ εἰς τὰς αὐλὰς των. Δι' ὅλου δὲ τοῦ βίου αὐτοῦ ἠράτο τοῦ γυναικείου φύλου, καὶ δι' αὐτὸ ἀπέκτησε πολλὰς ἐρωμένας ἢ, κάλλιον εἰπεῖν, εἶχε πάντοτε ἐρωμένας· ἀλλ' ὑπὲρ πάσας τὰς ἄλλας ἠγάπησε χήραν τινα ὀνόματι Γενέβραν.

Ἐκ τῶν πολλῶν δὲ αὐτοῦ ἐρωτικῶν σχέσεων ἀπέκτησε δύο υἱοὺς τὸν Ἰωάννην-Βαπτιστὴν καὶ τὸν Βιργίνιον, οἵτινες μιμούμενοι τὸν πατέρα ἀφιερώθησαν εἰς τὰς μούσας. Διατείνονται ἐν τούτοις ὅτι ὁ Ἀρίστος ἐνυμφεύθη μυστικῶς γυναῖκά τινα καλουμένην Ἀλεξάνδραν, περὶ ἧς ποιῆται μνείαν εἰς τὴν κς' ὥδῃν τοῦ Ὁρλάνδου.

Alexandra gentil, ch' umidi avea, e. t. e.

Ἐπανελθὼν ἐκ τῆς ἀποστολῆς, περὶ ἧς ἀνωτέρω ἐποιήσαμεν λόγον, παρέστησε τέσσαρας κωμωδίας εἰς θεάτρον οἰκοδομηθὲν ἐπὶ τούτῳ ὑπὸ τοῦ δουκός. Οἱ δὲ ἠθοποιοὶ οἱ παραστήσαντες αὐτάς ἦσαν ὅλοι εὐγενεῖς αὐλικοὶ, ἐν οἷς καὶ αὐτὰ τοῦ δουκός τὰ τέκνα. Πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν μετέφρασε καὶ ἑτέρας δύο τοῦ Τερεντίου κωμωδίας. Ἀλλ' οἱ πολλοὶ κόποι καὶ αἱ φροντίδες αὐτῷ κατέβαλιν εἰς τὴν τελευταίαν ἔκδοσιν τοῦ πονήματός του, τῷ ἐπὶ ἡνέγκον ἀποστόμωσιν τῆς κύσεως, τὰ δὲ πρὸς θεραπείαν δοθέντα φάρμακα προσέβαλον τὸ ἐξ ἀρχῆς ἀσθενὲς αὐτοῦ στήθος, καὶ τέλος ἀπέθανε τῇ 6' Ἰουνίου 1533, ἄγων τὸ πεντηκοστὸν ὄγδοον τῆς ἡλικίας του ἔτος. Ἐτάφη δὲ διὰ νυκτὸς ἄνευ οὐδεμιᾶς πομπῆς εἰς τὴν παλαιὰν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Βενεδίκτου, ἐκτελεσθεῖσης οὕτω ρητῆς αὐτοῦ παραγγελίας. Τῷ δὲ 1572 εὐγενῆς τις ἐκ Φερδινάνδου μετεκόμισε καὶ ἐναπέθηκε τὰ λείψανα τοῦ ἐνδόξου Ἰταλοῦ ποιητοῦ εἰς τάφον μεγαλοπρεπῆ, τὸν ὁποῖον ἐπεσκέφθησαν πάμπολλοι ἡγεμόνες.

Ὁ Ἀρίστος ἦν εὐεидῆς τὴν ὄψιν καὶ κομψός, ἀλλὰ καὶ λίαν ἀφηρημένος, ὥς ἅπαντες οἱ ποιηταί. Διηγοῦνται δὲ ὅτι ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐξῆλθεν εἰς ἐκτεταμένον ἐξοχικὸν περίπατον μετὰ νυκτικά του ἱμάτια, φέρων οἰκιακὰ σανδάλια καὶ ποδήρη χιτῶνα. Εἰς τὸν ἰδιωτικὸν αὐτοῦ βίον ἦτο εὐπροσήγορος, εὐτράπελος, εὐφυής, λιτὸς καὶ σώφρων τὴν δίαιταν, καὶ εἶχε τι παιδαριῶδες εἰς τὸν χαρακτῆρα.

Τὸ ποίημα αὐτοῦ Ὁρλάνδος ὁ μανιώδης μεταφράσθη ἐπανειλημμένως εἰς ὅλας τὰς ξένας γλώσσας, μόνον δὲ εἰς ἡμᾶς εἶναι ἄγνωστον, μὴ ὑπαρχούσης δυστυχῶς οὐδὲ μιᾶς μεταφράσεως εἰς

τὴν Ἑλληνικὴν. Ἄπας ὁ φιλολογικὸς κόσμος ἐξέμνησε τὸ θαυμάσιον τοῦτο ποίημα, τὸ συνενοῦν ἐν ἑαυτῷ τὴν ποικιλίαν, τὴν χάριν καὶ τὸ ἰδιότυπον τῆς μεσαιωνικῆς φιλολογίας, πρὸς τὸ ὕφος τῆς φαντασίας καὶ τὴν ζωηρότητα τῶν παραστάσεων τῶν ἀρχαίων ἐπικῶν ποιητῶν. Τόσον ἐπιτυχὴς εἶναι ἡ πλοκὴ, τόσῳ ἀνεπίληπτος ἡ στιχογραφία, ὥς καὶ αὐτὸς ὁ πολεμιώτερος κριτὴς ἤθελε προσφέρει ἀδιστακτικῶς τὸν στέφανον εἰς τὸν διάσημον ποιητὴν.

ΠΕΡΙ ἸΡΙΔΟΣ

Καὶ

ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΕΩΣ ΤΟΥ ΗΛΙΑΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ

Ἐκ τῶν περιεργωτέρων ὀπτικῶν φαινομένων εἶναι καὶ τὸ κοινῶς καλούμενον τόξον, ἐν τῷ ὁποίῳ καθορῶμεν ἐπὶ λαμπρὰ χρώματα. Τοῦ περιέργου τούτου φαινομένου θὰ προσπαθήσωμεν νὰ ἐκθέσωμεν τὴν ἐξήγησιν, ἀφοῦ προηγουμένως διεξέλθωμεν συντόμως τὴν σειρὰν τῶν ἐπιστημωτέρων προσπαθειῶν τῶν γενομένων πρὸς ἐξήγησιν αὐτοῦ.

Ὁ μέγας Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς μετεωρολογικοῖς αὐτοῦ ἐξηγεῖ τὴν ἶριδα διὰ τῆς ἀντανακλάσεως ἀκτίνων τοῦ ἡλίου προσπιπτουσῶν εἰς τὰς ψεκάδας ἀντικειμένης νεφέλης. Ἐπειδὴ δ' αἱ ψεκάδες αὐταὶ ἀποτελοῦσι μικρότατα κάτοπτρα, διὰ τοῦτο ταῦτα ὥς ἐκ τῆς σμικρότητός των ἀντανάκλωσι μόνον τὸ χρῶμα οὐχὶ δὲ καὶ τὴν μορφήν τοῦ κατοπτριζομένου ἀντικειμένου. Ἐπειδὴ δ' αἱ ψεκάδες συνεχόνται, δι' αὐτὸ καὶ τὰ ἀντανάκλωμενα χρώματα τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων συνεχόνται καὶ οὕτως ἀποτελοῦσιν ἐν συνεχόμενον σύνολον, τὴν ἶριδα. Τὴν δὲ διαφορὰν τῶν χρωμάτων ἐξηγεῖ ὁ Ἀριστοτέλης ἐκ τῆς ἀντιθέσεως τοῦ λευκοῦ χρώματος αὐτῶν πρὸς τὸ μέλαν τῆς νεφέλης καὶ τοῦ ποσοῦ τοῦ ἀντανάκλωμένου φωτός ἐκ τῶν διαφόρων μερῶν τῆς νεφέλης. Οὕτω π. χ. τὸ ἐρυθρὸν, τὸ καὶ ἐντονώτερον προέρχεται ἐκ τῆς ἀντανάκλάσεως τῶν τὰ μάλιστα πλαγίως προσπιπτουσῶν ἀκτίνων εἰς τὸ ἄνω ἄκρον τῆς νεφέλης, διότι κατ' Ἀριστοτέλην τοιοῦτοτρόπως ἀποβρῶσται ὀλιγώτερον φῶς ὑπὸ τῶν ἄνω ψεκάδων καὶ ἀντανάκλαται ἐπομένως πλείοτερον, ὥς ἐκ τούτου δὲ προέρχεται μεγαλητέρα ἀντίθεσις πρὸς τὸ μέλαν χρῶμα τῆς νεφέλης καὶ ἐντενυθεν γεννᾶται τὸ ζωηρότερον χρῶμα τῆς ἶρι-